

Висновки. Отже, метод ситуаційних вправ належить до інтерактивних методик, який поєднує теоретичний навчальний процес з реальною практичною діяльністю спеціалістів. Кейс-технологія сприяє розвитку винахідливості, формує вміння вирішувати задекларовані завдання, розвиває здібності, вчить проводити аналіз і діагностику проблем, спілкуватися іноземною мовою. Студенти вбачають у кейсах можливість проявити ініціативу, відчуття самостійності під час засвоєння теоретичних положень та оволодіння практичними навиками. З огляду на це, детальний аналіз ситуації значно впливає на професіоналізм студентів, сприяє їх фаховому становленню, формує інтерес та позитивну мотивацію до навчання.

Перспективи подальшого дослідження вбачаються нами у більш детальному вивченні зазначеного методу, зокрема розробці варіантів завдань для використання на практичних заняттях з іноземної мови.

Література:

1. Аверьянова С. В. О зарубежном опыте формирования умений делового общения (прием «case-study») / С. В. Аверьянова // Лингводидактические аспекты обучения профессиональному общению. – М. : РЕМА, 2006. – С. 58–68.
2. Вербицкий А. А. Концепция знаково-контекстного обучения в вузе / А. А. Вербицкий // Вопросы психологии. – 1987. – № 5. – С. 33.
3. Гончарова М. В. Кейс-метод в обучении иноязычному общению менеджеров / М. В. Гончарова // Студент и учебный процесс: иностранные языки в высшей школе. Сборник научных статей / [Под ред. Ю. Б. Кузьменковой]. – М. : Центр по изучению взаимодействия культур ФИЯ МГУ им. М. В. Ломоносова, 2004. – Вып. 5. – С. 95–100. – (Дискуссионный клуб FLT: современные тенденции и опыт профессионалов).
4. Гребенькова Г. В. Кейс-метод у професійному навчанні [Електронний ресурс] / Г. В. Гребенькова // НМЦ ПТО в Одеській області. – Режим доступу : <http://docus.me/d/904577> – 11 січня 2001. – 6 с.
5. Дубиніна Г. А. Технология применения кейс-анализа в процессе обучения иностранному языку / Г. А. Дубиніна // Инновационные подходы в обучении иностранным языкам. – М. : Рема, 2010. – С. 81–90.
6. Долгоруков А. М. Case study как способ понимания / А. М. Долгоруков // Практическое руководство для тьютера системы Открытого образования на основе дистанционных технологий. – М. : Центр интенсивных технологий образования, 2002. – С. 21–44.
7. Куимова М. В. Метод case-study в обучении иностранному языку студентов старших курсов неязыковых специальностей / М. В. Куимова, Д. Е. Евдокимов, К. В. Федоров // Филологические науки. Вопросы теории и практики. – Тамбов : Грамота, 2013. – № 3 (21). – Ч. 1. – С. 88–90.
8. Панфилова А. П. Инновационные педагогические технологии / А. П. Панфилова // Активное обучение: учеб. пособие для студ. учре-ждений высш. проф. образования. (3-е изд-е, испр). – М. : Академия, 2012. – 192 с.
9. Рейнгольд Л. В. За пределами CASE – технологий / Л. В. Рейнгольд // Компьютер. – 2000. – №13. – С. 12–14.
10. Шумська С. Є. Використання кейс-методу у професійному навчанні / С. Є. Шумська, Т. В. Бучинська // Хмельницький інститут соціальних технологій Університету «Україна»: збірник наукових праць. – 2013. – № 2 (8). – С. 277–280.

УДК [373.5.091.33:821.161.2]:001.895

Т. М. Шарова, Ю. Г. Пінігіна,

Мелітопольський державний педагогічний університет ім. Б. Хмельницького, м. Мелітополь

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ ПІД ЧАС ВИКЛАДАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

У статті розглядається необхідність використання інноваційних технологій під час викладання української літератури; визначення ефективності форм і методів застосування інноваційних методик, зокрема електронних підручників, проектних технологій та нестандартних уроків.

Ключові слова: інновація, українська література, електронний підручник, проектна технологія, нестандартний урок.

FEATURES THE USE OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES IN THE PROCESS OF TEACHING UKRAINIAN LITERATURE

The article discusses the necessity of using innovation technologies in the process of teaching Ukrainian literature; determined the effectiveness of forms and methods of application of innovative technologies, including electronic textbooks, project technologies and unusual lessons.

Provided that the use of electronic textbooks for the teaching of Ukrainian literature is an essential question of our time, because these books contribute to the development of educational and research activities of students and significantly improve the perception of educational information; focuses on the fact that the project method is focused on independent activity of students and implies the possession of certain intellectual skills of analysis, comparison, synthesis, mental experimentation, prediction, ability to work with different sources of information; stresses that the development of cognitive activity and promote unconventional lessons, which allow to increase the interest of the pupil towards the subject and towards learning process in general.

Revealed that the use of innovative technologies in the process of teaching Ukrainian literature allows also to improve the cultural development of students, contributing to further improve their proficiency in computer technology; it is generalized that at the current stage of formation of society there is an urgent need for the use of innovative teaching technologies in educational activities.

Key words: innovation, Ukrainian literature, electronic textbook, design technology, innovative lesson.

ОСОБЕННОСТИ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИОННЫХ ТЕХНОЛОГИЙ В ПРОЦЕССЕ ПРЕПОДАВАНИЯ УКРАИНСКОЙ ЛИТЕРАТУРЫ

В статье рассматривается необходимость использования инновационных технологий в процессе преподавания украинской литературы; определение эффективности форм и методов применения инновационных методик, в частности электронных учебников, проектных технологий и нестандартных уроков.

Ключевые слова: инновация, украинская литература, электронный учебник, проектная технология, нестандартный урок.

Одна із особливостей сучасної педагогіки – здатність до оновлення, тобто активне застосування інноваційних технологій. Проблема забезпечення інновацій у освітньому процесі досить актуальна. Метою сучасної освіти й усього суспільства є виховання особистості, яка здатна самостійно здійснювати вибір. Сьогодні пріоритетним напрямком в освіті стає розвивальна, культурознавча системи навчання, які спрямовані не на отримання учнями готових знань, а на організацію

пошукової діяльності учнів. Отже, головним завданням сьогодні є те, щоби учні оволоділи вміннями та навичками саморозвитку особистості, що досягається шляхом застосування інноваційних технологій під час організації процесу засвоєння знань.

Щоб розкрити сутність поняття інноваційних технологій, вважаємо доцільним звернутись до тлумачення терміну «інновація», який бере свій початок від латинського слова «innovation» – «оновлення». Український педагогічний словник висвітлює поняття «інновації» як створення нових підходів та технологій на основі переосмислення попереднього досвіду і запровадження новітніх досягнень та їх комплексне використання [5, с. 89]. Таким чином, інновація це нововведення, яке допомагає вчителю поліпшувати хід і результати навчального процесу.

Сутність процесу нововведень у методи та технології сучасного навчання досліджують як зарубіжні, так і українські вчені. Наукові розвідки А. М. Алексюка, В. П. Коцура, С. О. Нікітчиної, В. В. Ільїна, С. В. Пролеєва, М. В. Лисенка, П. Ю. Сауха та ін. присвячені загальнотеоретичним, науково-практичним проблемам інноваційної парадигми, технологіям навчання, досвіду та перспективам їх використання в практиці.

О. Кіяшко вважає, що інноваційні технології – це такі технології, котрі спроможні вивести систему освіти на новий рівень і задовольнити потреби суспільства в новій генерації фахівців професіоналів [8, с. 50].

Викладання української літератури вимагає від вчителя творчого підходу. Своєрідність професійної діяльності, структура і функції предмету вимагають пошуку творчого чинника, який у педагогічній діяльності виконує роль загального та органічно втілюється в праці вчителя української літератури.

Урок української літератури виділяється своєю характером, нестандартністю, неповторністю, оригінальністю, несхожістю на інші уроки. Це насамперед тому, що предметом вивчення у ньому є явище мистецтва слова. На нашу думку, застосовуючи інноваційні технології на уроках української літератури вчитель використовує важливий складник особистісного-зорієнтованого розвивального навчання. Особливістю такого способу пізнання є те, що активними учасниками освітнього процесу стають самі учні, які є суб'єктом пізнання. Кожний долучається до співпраці в колективній та груповій діяльності, що покращує результати навчання.

Національна доктрина розвитку освіти визначає запровадження освітніх інновацій у навчально-виховний процес загальноосвітніх навчальних закладів. Реалізація поставленої мети уможливується за умови запровадження інноваційних технологій навчання. Широкого застосування під час викладання української літератури набувають електронні підручники, що підсилюють процес опанування учнями необхідних знань з предмету. Електронним підручником називають такий продукт освітнього характеру, що відтворюється тільки за допомогою засобів інформатики та забезпечує безперервність і повноту процесу навчання [8, с. 67].

За думкою С. Кукліної, основною метою електронних підручників є активне включення учнів у навчальний процес, усунення можливих прогалин у знаннях, підготовка до сприйняття нового навчального матеріалу, поліпшення його запам'ятовування за допомогою мнемонічних засобів. Більшість цих переваг можна досягти і без комп'ютера, однак останній істотно заощаджує час вчителя та розширює дидактичні можливості активізації навчальної діяльності учнів [9, с. 132]. Це повною мірою стосується і використання електронних підручників у вищій школі.

Електронний підручник, який зберігає всі переваги традиційних підручників, повинен ще й мати принципово нові якості, які забезпечують найвищий рівень наочності, ілюстративності та інтерактивності. Електронний ресурс також повинний забезпечити нові форми структурованого надання великих обсягів інформації і знань та можливості ефективного пошуку необхідної інформації [3, с. 25]. Треба визнати, що значна кількість електронних підручників часто не відповідає новим формам навчання, оскільки вони розробляються тільки програмістами без залучення викладачів та не враховують методику викладання.

Акцентовано на тому, що електронний підручник не має на меті висунути традиційний підручник, а лише доповнити його за рахунок подання навчального матеріалу в іншому вигляді, за допомогою акцентів на ключових поняттях, тез та опорних схем, використання інтерактивних завдань, великої кількості мультимедійного ілюстративного матеріалу [2, с. 47].

Розкриваючи специфічні вимоги до електронних посібників, В. П. Вембер [1, с. 53] вважає, що ці видання не повинні повністю дублювати традиційні, а мають містити опорні конспекти матеріалу, що вивчається. ЕП має надавати значні можливості з вивчення навчального матеріалу. У такому підручнику, наприклад, вчитель може використовувати набагато більше ілюстрацій, ніж у традиційному підручнику. В ньому також можна використати фрагменти відеофільмів та панорами віртуальної реальності, за допомогою яких учні можуть детальніше розглянути певні предмети, прочитати, прослухати та переглянути їхні властивості. У цьому випадку ми наголошуємо, щодо надання наочно-образної інформації, замість вербального (текстового) відображення [11, с. 77].

Таким чином, використання електронних підручників під час викладання української літератури є суттєвим питанням сучасності, тому що такі підручники сприяють розвитку пізнавальної та дослідної діяльності учнів та дозволяють значно покращити сприйняття навчальної інформації. Слід зазначити, що якість навчання не покращиться тільки завдяки використанню електронних підручників. Багато чого залежить від якості підготовки викладачів та їх готовності до використання таких засобів.

На уроці літератури інноваційні технології спрямовані на розвиток в учнів умінь бачити проблеми, виявляти суперечності, висувати гіпотези, оригінальні ідеї, аналізувати, трансформувати та синтезувати інформацію, здійснювати пошук, дослідницьку діяльність. Саме тому буде доцільним зауважити що, чільне місце серед інноваційних технологій належить проектній технології навчання і виховання.

На думку Б. Вульфсона, проект – це процес вивчення певного матеріалу із набуттям знань та навичок, а потім конструювання на основі здобутих знань проектів [4, с. 12]. В. Гузеев вважає, що проект – це спеціально організований учителем і самостійно виконаний учнями комплекс дій, де вони можуть бути самостійними для прийняття рішень та відповідальними за свій вибір, результат праці створення творчого продукту [6, с. 79].

Повідним методом проектною технології є метод проектів – спосіб досягнення дидактичної мети шляхом детальної розробки проблеми, яка повинна завершитись практичним результатом, оформленим тим чи іншим чином [10, с. 3]. Під час застосування проектного методу викладання української літератури вчитель повинен враховувати чимало факторів. Це насамперед те, як учні опанували літературний твір, заглибилися у проблематику твору, ставлення учнів до виконання творчих завдань, психологічний клімат у класі, майстерність учителя, чіткість питань, мети, інструкції.

Найчастіше на уроках літератури вчитель використовує творчий проект, участь у якому допомагає школярам краще осягнути художній твір, зрозуміти літературну епоху, усвідомити особливості творчості різних письменників, висловити особистісне ставлення до того чи іншого літературного явища, реалізувати свої творчі та інтелектуальні здібності.

Вважаємо, що найбільш доцільно використовувати метод проекту на етапі закріплення знань, умінь, навичок, коли текст прочитано та проаналізовано, бо метод проектів дозволяє ефективно систематизувати та узагальнити знання учнів з певної теми. Впровадження проектної технології під час викладання української літератури є дуже актуальним на сьогодні, оскільки вона передбачає те, що учні на уроках зможуть моделювати життєві ситуації, використовувати рольові ігри, спільно вирішувати проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Проектна технологія ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співробітництва і взаємодії в колективі.

Роботу за проектною технологією слід організувати таким чином, щоб учні навчалися визначанню основних та точних цілей та завдань; пошуків шляхів їх вирішення, обираючи оптимальні; здійснюванню й аргументуванню вибору; передбаченню наслідків вибору; порівнюванню отриманого результату з тим, що передбачається; об'єктивному оцінюванню процесу (самої діяльності) і результату проектування і, звичайно, набуття достатніх, як для свого віку, рівня компетентностей. Для початку потрібно визначити, над яким проектом буде виконуватися робота: індивідуальним, парним або груповим. Якщо проект парний або груповий, то потрібно формувати мікрогрупи за інтересами, розподіляти ролі завдань відповідно до рівня знань, бажаної практичної діяльності в рамках проекту. У творчий союз при виконанні проектів учні залучаються поступово.

Над виконанням проектної діяльності учням необхідно ознайомитися з додатковою літературою з заданої теми та розробити план відповіді. Основним принципом викладання української літератури за проектною методикою є особова орієнтація навчального процесу на інтереси і цілі учнів. Завдання викладача полягає в тому, щоб допомогти їм засвоїти інформацію, виразити своє відношення до світу, подій. Вважаємо, що вчителю для того щоб якісно підготуватися до уроку, потрібно виконати певні етапи підготовки, які допоможуть цікаво та нестандартно провести урок української літератури.

Для початку, вчителю з учнями, слід вибрати тему проекту над якою вони будуть працювати. Учитель на цьому етапі повинен вмотивувати діяльність учнів, сформулювати і пояснити мету завдання. На другому етапі, вчителю потрібно продумати які важливі проблеми у межах вибраної тематики проекту слід дослідити.

Третій етап, це етап розподілу груп та ролей. Учні повинні здійснювати план роботи, вибрати форму презентації та обґрунтувати критерії їхньої роботи. Під час роботи над четвертим та п'ятим етапом, учні активно і самостійно працюють над виконанням певного плану роботи, оформлюють та готуються до захисту своїх проектів. Вчитель на цих етапах, лише контролює діяльність учнів, та за необхідності допомагає.

Шостий, і найбільш вагомий етап – це етап захисту проектів. Учні даному етапі демонструють свої знання з обраної тематики, показують розуміння та заглиблення до проблем проекту, та показують свої уміння планування та здійснення діяльності.

Останній, сьомий етап це етап колективного обговорення, під час якого учні та вчитель аналізують зроблену роботу, оцінюють свої результати ті підбивають підсумки.

Отже, метод проектів орієнтований на самостійну діяльність учнів і передбачає володіння певними інтелектуальними вміннями аналізу, співставлення, синтезу, уявного експериментування, прогнозування, вміння працювати з різними джерелами інформації. Всіма цими вміннями і навичками потрібно володіти сучасному молодому спеціалісту, щоб бути компетентним у своїй професії фахівцем у сучасному інформаційному суспільстві.

Розвитку пізнавальної активності сприяють і нетрадиційні уроки, які дозволяють підвищити інтерес учня до предмета і до навчання в цілому. Існує кілька класифікацій нестандартних уроків і безліч їх видів: урок-семінар, урок-лекція, урок-бесіда, урок-практикум, урок-екскурсія, урок-дослідження, урок-гра, урок-КВК, урок-захист проекту, урок-диспут, урок-конференція, урок-театралізована вистава, урок-свято, урок-подорож, урок-залік. Практично всі вони дозволяють ставити проблемні питання і створювати проблемні ситуації, вирішувати завдання диференційованого навчання, активізувати навчальну діяльність, підвищувати пізнавальний інтерес, сприяти розвитку критичного мислення. Нетрадиційні уроки української літератури забезпечують системний аналіз лінгвістичних відомостей, розвивають мовну спостережливості.

На нестандартних уроках, учні повинні отримувати нестандартні завдання. Нестандартне завдання – поняття дуже широке. Воно включає цілий ряд ознак, які дозволяють відмежувати завдання цього типу від традиційних. Головною відмінною ознакою нестандартних завдань – їх зв'язок із діяльністю, яку називають творчою. Є й інші ознаки: самостійний пошук учнями шляхів та варіантів вирішення поставленого навчального завдання (вибір одного із запропонованих варіантів або знаходження власного варіанту та обґрунтування рішення); незвичайні умови роботи; активне відтворення раніше здобутих знань у незнайомих умовах.

Таким чином, розглянувши вказані педагогічні чинники, ми виявили, що використання інноваційних освітніх технологій надає величезні можливості для підвищення ефективності процесу навчання. Розглянуті в статті інноваційні технології, як показує практика, мають переваги перед традиційними методами навчання, оскільки не тільки дозволяють тренувати ті чи інші види мовленнєвої діяльності, поєднуючи їх у різних комбінаціях, але і сприяють реалізації індивідуального підходу і підвищення самостійності учнів.

Вважаємо, що використання інноваційних технологій у процесі викладання української літератури дозволяє також якісно підвищувати загальнокультурний розвиток учнів, сприяючи подальшому вдосконаленню їх навичок володіння комп'ютерною технікою. Це сприяє формуванню мовних компетенцій, підвищення мотивації у вивченні української літератури. Звідси використання інноваційних технологій у викладанні української літератури несе в собі величезний педагогічний потенціал. Виходячи з цього, на сучасному етапі формування суспільства виникає нагальна потреба використання інноваційних технологій навчання в освітній діяльності.

Література:

1. Вембер В. П. Навчально-методичні вимоги до електронного підручника / В. П. Вембер // Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. – Серія № 2. Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання : [зб. наукових праць] / Редара. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2006. – № 4 (11). – С. 50–561.
2. Вембер В. П. Роль та місце електронного підручника в навчально-методичному комплекті з навчального предмета для загальноосвітньої школи / В. П. Вембер // Актуальні проблеми психології : [збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України] / [за ред. Максименка С. Д.] – Т. VIII, Вип. 6. – К., 2009. – С. 43–513.
3. Власов Д. А. Технологические процедуры создания электронного учебника / Д. А. Власов, Л.С. Кузина, В.М. Монахов. – М. : МЭСИ, 2001. – 118 с.
4. Вульфсон Б. Педагогика прагматизма / Б. Вульфсон, Джон Дьюи // Лидеры образования. – 2004. – № 3. – С. 12–16.
5. Гончаренко С. У. Український педагогічний словник / С. У. Гончаренко – К. : Либідь, 1997. – 376 с.
6. Гузев В. В. Метод проектов как развитие блока уроков / В. В. Гузев // Образовательная технология: от приема до философии. – М. : Сентябрь, 1996. – С. 79–86.

7. Зайнутдинова Л. Х. Создание и применение электронных учебников / Л. Х. Зайнутдинова. – Астрахань : ООО «ЦНТЭП», 1999. – 364 с.
8. Кіяшко О. О. Інноваційні педагогічні технології підготовки молодших спеціалістів у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації : дис. кандидата пед. наук / Кіяшко Олександр Олександрович. – Луганськ, 2001. – 262 с.
9. Кукліна С. В. Електронний посібник з курсу «Основи захисту інформації» / С. В. Кукліна, Н. В. Моїсеєнко // Теорія та методика навчання математики, фізики, інформатики : [зб. наук. праць]. – Кривий Ріг : Видавничий відділ НметАУ, 2004. – С. 130–134.
10. Полат Е. С. Метод проектов на уроках иностранного языка / Е. С. Полат // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 3. – С. 3–9.
11. Христочевский С. А. Электронные мультимедийные учебники и энциклопедии / С. А. Христочевский // Информатика и образование, 2000. – № 2. – С. 70–77.
12. Шарова Т. М. Методологічні аспекти комп'ютерної підтримки самостійної роботи студентів-філологів : [навчально-методичний посібник] / Т. М. Шарова, С. В. Шаров. – Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2013. – 208 с.

УДК 821.161.2.09 «19»

Т. М. Шарова, А. С. Тверитінова,

Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького, м. Мелітополь

ПРОБЛЕМА ГЕРОЇЧНОГО ХАРАКТЕРУ ТА МОРАЛЬНОГО СТАНОВЛЕННЯ ОСОБИСТОСТІ В ТВОРАХ В. БОНДАРЯ

У статті акцентується увага на проблемі героїчного характеру та становленні особистості в творах В. Бондаря. Наголошується на тому, що В. Бондар звертаючись до воєнної тематики, шукав відповіді на питання, які хвилюють суспільство й сьогодні, ставив неминущі моральні проблеми.

У статті досліджено, що твори письменника різних жанрів відзначаються змістовою свободою, співіснуванням тем різнопланового діапазону. Тематичний поліфонізм відображає їх глибину, розмаїття і суперечливість самого життя.

Ключові слова: проблема, героїчний характер, моральне становлення особистості.

THE PROBLEM OF A HEROIC CHARACTER AND MORAL FORMATION OF PERSONALITY IN THE WORKS OF V. BONDAR

The article focuses on the heroic nature of the problem and the formation of personality in the works of V. Bondar. It is noted that V. Bondar referring to military subjects, searched for answers to the questions that have disturbed the society today, put the timeless moral problems.

The article studied that the writer's works of different genres and content marked freedom, coexistence of diverse topics range. Thematic polyphony reflects their depth, variety and contradictions of life itself. Autobiographical prose of the writer reflected the author's originality of thoughts, critical independence in solving philosophical problems. Life observations, thinking about his own creative purpose are marked with depth and paradoxical thinking.

The research highlighted the fact that the works of V. Bondar, devoted to the events of the war («All the truth»), «Leaves flying against the wind», «Native thresholds», «In the land of Daxau», «Until the sun shines at the zenith», «Fight and others.», whose hero is the same year as the war-time author and are marked by the love for all living things: animals, birds, trees, insects and butterflies. The origins of these – in the childhood of the writer, the memories of which take an important place both in poetry and in prose works where the author emphasizes the brutality of war, choosing any natural images of his life.

In the stories of the writer («Last Night», «A story without a name», «In the land of Daxau»), novels («All the truth», «Leaves flying against the wind», «Native thresholds», «Until the sun shines at the zenith»), novel («Stars go out at dawn») throughout the military prose V. Bondar striking is the highest voltage of passion.

Key words: problem, heroic character, moral formation of personality.

ПРОБЛЕМА ГЕРОИЧЕСКОГО ХАРАКТЕРА И НРАВСТВЕННОГО СТАНОВЛЕНИЯ ЛИЧНОСТИ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ В. БОНДАРЯ

В статье акцентируется внимание на проблеме героического характера и становлении личности в произведениях В. Бондаря. Отмечается, что В. Бондар обращаясь к военной тематике, искал ответы на вопросы, которые волнуют общество и сегодня, обращал внимание на нравственные проблемы.

В статье исследовано, что произведения писателя разных жанров отмечаются содержательной свободой, сосуществованием тем разнопланового диапазона. Тематический полифонизм отражает их глубину, разнообразие и противоречивость самой жизни.

Ключевые слова: проблема, героический характер, нравственное становление личности.

Період Великої Вітчизняної війни завжди був цікавим для істориків та письменників. Війна була визначною подією в житті народу, яка вплинула на його подальшу історичну долю. Тому суспільна свідомість, зокрема і література, з часом все глибше відчувала, осмислювала непересічність її проявів, її духовного досвіду.

Переважна більшість письменників була в ті роки у діючій армії. Працюючи в редакціях армійських та дивізійних газет, митці ділили з бійцями всі труднощі й небезпеки війни. В рядах Червоної Армії перебували Микола Бажан, Андрій Малишко, Ігор Муратов, Іван Нехода, Леонід Первомайський, Микола Рудь, Михайло Стельмах, Микола Упенник, Павло Усенко, Микола Шеремет, Антон Шмигельський та ін. Багато хто з них не повернувся з фронту. Роздуми, враження, мрії й сподівання бійців відзеркалюються у віршах, які часто писалися при світлі каганця в землянці. У цих віршах відтворюється весь спектр відчужень, думок і настроїв людини з автоматом в руках.

Яскравим представником воєнної прози є В. Бондар. Протягом багатьох років творчість В. Бондаря привертала особливу увагу критиків та літературознавців. Серед літературних студій, щодо творчості В. Бондаря, можна назвати праці Г. Сивокоця, М. Ільницького, М. Жулинського, В. Дончика, В. Дяченка, Г. Штона та ін. У своїх дослідженнях вони здебільшого акцентували увагу на відтворенні воєнних подій, змалюванні прийомів відображення життя в канцтаборах у прозі та поезії В. Бондаря. Ми знаходимо окремі спостереження та зауваження щодо творчого методу, стилю, поетики та індивідуальної словесної творчості В. Бондаря у студіях дослідників, але системного дослідження цих питань літературознавство не знає, що підтверджує важливість порушеної проблеми.

Звертаючись до воєнної тематики, В. Бондар шукав відповіді на питання, які хвилюють суспільство й сьогодні, ставив неминущі моральні проблеми:

– зростаючої цінності особистості й необхідності самопожертви;